

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Sjunde årg.

N_o 29/30

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:-

1/2 " " 100:-

I Sverige:

Helt år . . . Kr. 4:-

1/2 " . . . " 2:-

I Finland:

Helt år Fmk. 30:-

1/2 " " 15:-

Utkommer
alla onsdagar

Utgivare:
Svenska Folkförbundet

Redaktör: N. Blees

Riddaregat. 9, Reval.

Annonspris:

2 mark per mm.

I Sverige:

5 öre per mm.

I Finland:

30 penni per mm.

För annons, som infö-

res 10 eller flere ggr
räknas 20°/o rabatt.

13 aug.

1924

Från Rågöarna.

Sommaren har snart gått förbi och hösten nalkas, åkermannen här håller nu som bäst på med att uppskåra rågen, kornet och potatisen låta ännu något vänta på sig.

Väderleken har i år varit mycket passande för växten så att höskörden överallt blev mycket god. Rågen, som på våren var dålig, har även gynnats av den passande väderleken och är på många ställen rätt god.

Kornet och potatisen äro bra, så vi kunna hoppas på en något över medelmåttig skörd.

Sommarfisket har varit dåligt, blir det ej bättre om hösten få våra fiskare det nog svårt.

* * *

Den 3 augusti firade Stora Rågö Ev.-Lutherska församling sin lilla kyrkas invignings 27-årsdag. På tal härom vore det av intresse att påminna om, huru som denna lilla kyrka kommit till.

Stora Rågön hade varit en ren Ev.-Luthersk ort ända till 1887, då den ortodoxa missionen även sträkte sig hitut och genom lockelser och löften fick en tredjedel av befolkningen över till ortodoxa läran.

Den lilla i kyrkligt avseende förut så fredliga ö blev nu en skådeplats för trostvister.

Då striden stod som hetast uppbrann lutheranernas lilla träkyrka 1890. Vad som varit orsaken till eldens uppkomst har intill dess blivit en olöst gåta.

Lutheranerna, som nu blivit utan församlingshus, rådslogo huru de bäst skulle kunna anskaffa sig ett nytt sådant.

Föreläsaren Johan Enggröns son Johannes Enggrön, som var en trogen lutheran, tog nu ledningen i sin hand, lät bryta kalksten, som kördes till kyrkans uppbyggande, samla frivilliga gåvor och ledde saken med stark hand, så att trots alla hinder, som lades i vägen av regeringen och andra, blev den nya kyrkan år 1896 färdig.

Innan man hunnit öppna kyrkan för gudstjänster kom ryske guvernören från Reval och stängde den. Det var på tal att kyrkan, ehuru uppförd av enbart lutheranernas medel, skulle invigas till en ortodox sådan.

Nu gällde det lutheranernas vara eller icke vara och Johannes Enggrön tog även nu saken om hand och vände sig med en

skrivelse till ryska kejsarinnan och bad om hennes nåd och hjälp.

Till allas förvåning kom svaret efter tre veckor. Kyrkan skulle ögonblickligen återgivas till lutheranerna. Kyrkonyckeln, som av guvernören bortförts, hemtades tillbaka och överlämnades till Johannes Enggrön.

Skrivelsen, som Joh. Enggrön sände kejsarinnan, är ordagrant följande:

„Till Hennes Majestät Vår Allernådigaste Landsmoder Kajsarinna och Herskarinna Alexandra Feodorovna Majstät.

Allernådigaste Kajsarinna och Härskarinna allas vår Höga Landsmoder.

Eders Majståts trogna och tillgifna barn vi lutherska svenska bönder på den lilla ön Stora Rågön utanför Baltischport bedja vår allernådigaste Kajsarinna och Härskarinna vår kärleksrika Landsmoder af hjärtats grund att bistå oss. Vi hafva begåt en stor dårskap och måste nu bittert lida därför. Vi hafva utan att veta det felat emot vår gode Herres och Kajsarens lag och bedja Hans Majstät af nåd förlåta oss det.

1890 uppbrann vår lilla lutherska kyrka af trä, den stod i vår

midt, och kunde af oss hvarje söndag besökas. Till och med gamla och bräckliga kunde der deltaga i gudstjänstens firande och söka tröst af de dyra nådemedlen.

Från Lilla Rågön der ett litet kapell fins, äro vi skilda genom ett sund som ofta icke kan öfverfaras. Vi slöto oss tillsammans och byggde en ny liten kyrka af sten.

Nu är den lilla kyrkan färdig och väntar på att blifva invigd men i stället blev den 10 mars detta år på hans Exelens Guvernörens befallning af polisen stängd och dess nycklar borttagna och så se vi oss berövade vår kyrka som vi med stora uppofringar byggdt och i afsaknad af en lämplig samlingsplats der vi så väl gamla som unga kunde få lyssna till det eviga livets ord som vi icke utan stor själaskada kunna undvara.

Vi frågade förskräkta, hvilken orsaken till kyrkans stängande kunde vara och erforo att vi hafva brutit emot vår Herres Käjsares lag i det vi icke dessförinnan frågat Ministern om tillstånd.

Det var vår okunnighet och vårt oförstånd att vi icke kände vår Allernådigaste Herres och Käjsares bud. Nu vilja vi bedja vår mäktiga Landsfader, förlåt oss nåderike Herre låt oss få nycklarna till kyrkans invigning och begagnande.

När en gosse i bråttningslek får sin jacka sönderrifven springer han till modern och omtalar sin nöd och beder tala för sig att far inte blir ond och inte straffar i sin vrede. Se nådiga Landsmoder vi en liten hop af Dina fattiga barn och undersåtare bedja bönfallande lägg Dig ut för oss hos Hans Majstät vår allernådigaste Landsfader och Käjsare att han i nåd ville se till oss och gifva Hans Exelens Guvernören i Estland befallning att åter giva oss vår kyrka.

Ack måtte Han vår Stormäktigaste Herre förlåta oss sina dåraktiga barn.

Bed därom för oss Höga Härskarinna Eders Majståts djupt bedröfvade trogna och tillgifna svenska undersåtare.

Stora Rågön, April 1897.“

Rågö d. 4 augusti 1924.
Joh. Pöhl.

Ormsö—Odensholm.

Söndagen den 20 juli måtte hava varit en lustresornas dag. Estniska tidn. berätta, att Runö då haft besök av över 200 nöjesresande från Riga och lika många från Estland, bl. a. en ungdomsförening med musik från Korge-saar (Hohenholms) kommun å Dagö, alltså folk med mycket svenskt blod i ådrorna.

Samma söndag avlade Ormsöbor med motorbåten "Imatra" besök å Odensholm. Det var mest folk från Rälby, några personer även från Sviby. Sträckan Rälby—Odensholm tog en tid av endast 2½ timma. Värde det mest idealiska, havet som en spegel, berätta deltagarne.

Odensholmarna hade redan tidigare fått vår kyrkoherde dit ut, hade således en "riktig" gudstjänst i sitt kapell. Då Ormsömotorn sågs komma, kom hela menigheten ned till hamnen för att taga hand om gästerna. Och det blev ett mottagande, som Ormsöborna inte hade kunnat vänta: man riktigt tävlades om att få bjuda, och ingen blev glömd. Sedan besågs öns alla sevärdigheter, den intressanta kalkstensbrinken, fyrbåken, åkrar och ängar, allt. Och detta under Odensholmarnas sakkunniga ledning. Vid återfärden igen samling vid hamnen, då några av gästerna bjödo på andlig spis och strängalåt, d. v. s. musik. Och ännu en gång tågade hela skaran ned till hamnen. Det blev ett varmt avskedstagande landsmännen emellan och ett vinkande ännu sedan "Imatra" hunnit långt till havs.

Ormsöbornas besök var en mycket vacker tanke, som fått sitt förverkligande: att närmare sammanknyta våra skilda ö- och kustbor med varandra. Längre nog ha vi levat spridda och isolerade och främmande för varandra, det är hög tid att vi lära känna oss själva och vårt Svensk-Estland. Denna resa har fört Ormsö och Odensholm närmare varandra, kontakter hava blivit angjorda och är det alldeles säkert, att detta besök kommer att åtföljas av nya. Nu är det Odensholmarnas tur emellertid och må de veta, att de äro mer än välkomna. Skada bara, att under samvaron på Odensholm det nationella inte fick komma fram! Att inte Ormsöbor och Odensholmarna fick blanda sina röster i vår gemensamma „Mordersmålets sång"! Och skada, mycket skada, att inte flera Ormsöbor voro med! Undertecknad har mer än en gång ånkrat detta försummade tillfälle.

Joel Nyman.

Ett tack!

Ännu se vi Revals vackra torn och tinnar glittra i julisolen.

Farväl Reval!

Ja, vi kunna ännu urskilja det fria Eestis flagga på „Långa Hermans" krön. Men förgäves spana vi åt vår kant av Estland. Nargö närma vi oss mer och mer, men Rågöarna, Odensholm, Rikull, Nuckö, Ormsö se vi inte längre. Dem ha vi tidigare vinkat vårt farväl.

Det var mängas händer vi ville ha tryckt till tack och avsked. De sista veckornas mykna arbete gjorde det omöjligt för oss att personligen nå er alla.

Så komma vi nu genom Kustbon. Men med vem skola vi börja? Jo, med er, ni våra kära pojkar och flickor — hela skaran, som vandrat in och ut med oss därhemma på Birkas. Nu äro ni skingrade åt alla håll, men i tankarna bänka vi oss åter till en stilla, förtrolig stund, än en gång ville vi tacka eder för — ja, kunna

vi väl räkna upp det allt! Nej, vi samla det i ett hjärtevarmt tack för glädjen det gav oss att vara tillsammans med er i både helg och söken. Tack för alla sånger ni sjöngo! Tack för edra glada, goda skratt! Tack för allvaret i edert arbete! Aldrig glömma vi eder. I våra böner äro ni städse ihågkomna.

Och ni alla — fäder och mödrar, bröder, systrar och anförvanter till „de våra“, er, som vi gått samman med i våra kyrkor, kapell och bönehus, er, som vi fått gästa i edra stugor, som vi haft sällskap med på vägarna och i båtarna eller mött på Hapsals gator tusen och en gång — er alla ville vi säga vårt tack och farväl. Tack för alla glada hälsningar, tack för varje visad vänlighet, för varje liten tjänst. Tack för de gånger ni togo oss upp i edra kärror och slädar, då vi hade samma väg. Tack, Heyman, för den gången Ni körde främst i en lång rad tungt lastade slädar och höll Er häst inne, så att vi kunde få skynda förbi i den djupa snön! Tack Aman för den första festmåltid vi åto på Nuckö! Tack Fagerlunds för nyårsnätterna, då Ni så gästvänligt härbergerade oss! Tack, Berggren, för den gången Ni seglade oss över till Paschlepviken, då inte den ordinarie Ormsöbåten vågade sig ut, men vi måste hem! Tack, Klingberg, för det smäckraste bordet Birkas äger! Tack Kivarimees för all den hjälp Ni otaliga gånger givit oss! Och ni, som lånade skolan hästar både en och flera gånger — tack, tack!

Och er — våra första vänner, våra kollegor i de Estlandssvenska folkskolorna, som vi delat mycket ljuvt och åtskilligt lett tillsammans med på båda sidorna Östersjön — vårt varma tack till er! Det, som var lett, till det voro varken ni eller vi skyldiga utan de långa och underliga programmen man gav oss. Tack för alla goda, glada dagar vi fått plugga tillsammans och för alla

rastestunderna, då vi fingo skaka skoldammat av oss! Tack för famnen full av minnesgåvor, som ni sände med oss på vägen! Tack!

Till sist — alla våra tack samla vi nu, som förut då vi bodde mitt ibland er, vi samla dem i en innerlig bön om Guds rika välsignelse över er, över ert dagliga sträv och över det land, som blev vårt.

Kaleb och Ingeborg Andersson.
Ombord på „Ebba Munck“ 29 juli 1924.

Vem hjälper våra nya småbrukare.

Genom jordreformen ha omkring 100 svenska småbruk tillkommit i Estland. Det sista godset som styckades för ändamålet var Rikull (Rickholz) där ett 20 tal småbruk kommit svenskarna till del. De flesta, som fått jord, äro fattiga torpare, som nu hava ytterst svårt, ofta omöjligt, att få jordbruket i gång: man saknar allt inventar. Isynnerhet är det mycket sorgligt med de nya småbrukarne i Rikull. Man hade fått löfte om statslån, men det blev ej av, ävenså är det omöjligt att skaffa privatlån och många äro i största nöd, ty åkern blir gräsbeväxt och familjen brödlös.

Penningekrisen gör att några banklån, som kräva 12—18% ej kunna upptagas här.

Var är vår agrarbank eller den enskilde som här räcker en hjälpsam hand?

I sin nöd hava några „kolonister“ även vänt sig till stamfränderna längre bort, men utsikterna äro nog ytterst ringa även där. Så kämpar en trogen del av den svenska stamman här en ojämn strid med sin hårda lott. Man vill emigrera men vart. Och huru far en fattig familjefar till fjärran länder?

Kapital. Hade man kapital kunde arbete och utkomst skaffas åt så många, som nu med oro se framtiden an.

Småbrukare.

Ärade prenumeranter

av „Kustbon“ uppmanas på detta sätt vara vänliga insända sina prenumerationsavgifter, de nämligen, som ännu icke gjort det. Skall tidningens utgivning kunna fortsättas måste alla läsare erlægga sina avgifter i tid. Ännu är det hela byar, som icke sänt oss avgifter. Det är bäst att någon samlar pengarna i byn och sedan insänder dem till redaktionen.

Kors.

Söndagen den 20 juli predikade kyrkoherde E. Petzäll från Reval i Kors kyrka. Till denna minnenas och andaktsstund hade ett 30-tal svenskar från Korkis och Wichterpal församlats i Kors gamla tempel.

Sedan 28 år tillbaka var detta 4. predikan, som blivit hållen på svenska i Kors för den svensktalande församlingen därstädes. Och ju längre fram det skrider, dessto mindre blir antalet av dem, som åhöra den svenska gudstjänsten. Varför? Därför att den svenska verksamheten i Korkis ligger nere och därför att barnen i Korkis aldrig fått svensk skriftskoleundervisning och i Wichterpal senast för 28 år tillbaka. Så minskas det svenska språkets inflytande.

Här behövs en kraftig och målmedveten uppräckning.

Svensk konfirmationsundervisning på ort och ställe eller också i Kors prästgård är av nöden.

Kyrkoherde Petzäll har vänligen lovat hålla regelbunden svensk gudstjänst i Kors två gånger om året. Det är också troligt, att vår nuvarande kyrkoherde i Kors, pastor Schwarz, kommer att lära sig svenska.

Vi skola lära oss värda det, som är gammalt och gott. Vi böra lära oss, att det också på jorden finns någonting, som man

skall hålla heligt. Nu har kyrkoh. Petzäll kommit från Sverige för att förkunna Guds evangelium härute i Eiboland på fädrens språk. Låt oss därför samlas så ofta tillfälle ges därtill kring våra svenska gudstjänster! Och må med tiden svensk körsång ljuda också under de gamla kyrkvalven i Kors!

Alex Samberg.

Från Odensholm.

Pastor Klasson med familj från Ormsö har besökt Odensholm under tiden 14—24 juli. Söndagen den 20 hade pastorn predikan i kapellet och om vardagskvällarna i fiskegårdarna, där folket andaktsfullt satte sig på gräsmattan. Samma söndag hade vi även besök av Ormsö motorbåt "Imatra" med ett 30-tal passagerare. Gästerna bjödo på musik, körsång och religiösa föredrag på kyrkogården.

Tack för besöket! Välkomna åter!

Av "Östsvensk Samling i Grankulla och omnejd", Finland, har Odensholm folkskola haft den stora glädjen mottaga 100 fmk. För gåvan fram bäres ett hjärtligt tack!

Joh. Dans.

Varför?

Varför slocknar glansen i människornas ögon så fort? Varför talar en moder för sina barn så litet om livets sorg och glädje? Varför ljöd där i hemmet aldrig en sång likt den, som Viktor Rydberg i sin bok „Vapensmeden“ låter Svante Harpolekaren sjunga för sin lille son Gunnar? — Där heter det:

„Ja, nu i världen ut, du unga blod!
Var glad och glöm dig själv och
dö med mod! —“

Och varför bad den unga modern så sällan en bön till himmelen för sin lille?

Bed såsom doktor Svante bad:

„Kraftig växt och ädel död,
ber jag, Gud förunnar
sångarbarnet Gunnar.“

Alex. Samberg.

Rikssvenskt besök.

Redaktören för „Hudiksvalls Nyheter“. Werner Ödegård med fru har i juli vistats i det svenska Estland, varvid Reval, Hapsal, Wormsö, Birkas folkhögskola, Rickholtz, Odensholm och Rågöarna besökts.

Ormsö.

Torkan börjar! Rågen ruttar i förtid, potatisbladen hänga på högre ställen gula och vissnade och sommarsäden tar obotlig skada. I skrivande stund, den 25 juli, är det dock mulet, åskan mullrar på avstånd. Få sel! Men bättre höbergningstvåder vore otänkbart. Det mesta redan under tak här. Alltså: regn, regn!

* * *

Måndagen den 27 på kvällen kom det länge efterlängtade regnet. Räckte c:a en timme — vattnet formligen strömmade ned. Det var ett gullregn men torkan har varit för ihållande — det behövs mera.

Söndagen den 26 juli ägde den sedvanliga uppvisningen av öns söndagsskolor rum. Samling uppe vid kyrkan, så i procession till den gudomligt vackra hagen nere vid Prästvikén. Strålände solskén, brokiga nationaldräkter omväxlande med sommargästernas ljusa flaggor i olika kulörer. Så religiösa tal, bl. a. av pastor Andersson från Stockholm, utdelning av gottes, kollekt med över 300 Emk. behållning och så upplösning av den väldiga folksamlingen. Det hela en noggrann kopia av föregående års fester.

Joel N-n.

Personalen vid folksekretariatet minskas.

Med hänsyn till det ytterst svåra ekonomiska läget ha ministerierna bl. a. fått i uppdrag att för inbesparing av statsmedel minska statsämbetsmännens antal. Nu har Bildningsministeriet bland 9 personer även beslutat anhålla

om avskedande av svenska, tyska och ryska folksekreterarnas kanslibiträden från den 1 september. Det är en orättvisa mot folkminoriteterna: bland ministeriets 20 personer avskedades endast 6 och bland folksekretariatens 6 personer avskedades 3, vilket är lika med hälften.

Korkis.

Nu är det 10 år sedan korkis-männen samlades till enigt arbete för att bygga sig i byn ett eget skolhus. Svenska Odlingens Vänner bidrog ekonomiskt till omkostnaderna. Det skulle bli en kulturhård borta i den ensamma, avlägsna byn. På grund av det ringa barnantalet har nu skolan varit stängd. Kommunen, som nu tycks vara den lagliga förmyndaren för huset, vill hyra det ut för 500 mk. i månaden eller också sälja det på auktion. Tills vidare har auktionen ännu icke blivit utlyst.

Det är tid att skolhusfrågan i Korkis må lösas på ett för byn rättvist och tillfredställande sätt.

Alex. Samberg.

Ormsö.

(Försenat)

Vår ö kan igen glädja sig över nya boksändningar från gamla moderlandet.

Som bekant skänkte Estlands f. d. inrikesminister Einbund 20.000 Emk. för inköp av jordbrukslitteratur. Vår trogne vän prof. Gustaf Timberg, Ultuna, Uppsala har haft bokanskaffningen om hand och nu som förr styrt om, att såväl bokförlag som enskilda lämnat sina arbeten till nedsatta priser samt t. o. m. alldeles gratis. För tillkomsten av senaste försändningen stå vi i största tacksamhetsskuld till bokförlag P. A. Norstedt & Söner, Styrelsen för Jordbrukare, Ungdomens Förbund, Bollnäs, professorerna Juhlin-Dannfeldt, Djursholm, v. Feilitzen, Experimentalfältet, och E. V. Arenander, Ultuna, statskon-

solent A. Elofsson Uppsala samt Sveriges jordbruksapostel, direktör P. J. Rösiö, Hagaberg. Dessa Sveriges framstående vetenskapsmän på jordbrukets område hava antingen skänkt oss en del av sina arbeten eller lämnat dessa nästan gratis. Dessutom har f. d. föreståndaren för Tärna folkhögskola, dir. Teodor Holmberg, skänkt en del av sin avlidna frus, författarinnan Cecilia Bääth-Holmbergs, böcker samt hos P. A. Norstedt & Söner utverkat åt oss alla årgångarna av Läsning för Svenska Folket — även det gratis. Första årgången är av 1837! För allt detta står Ormsö befolkning i största tacksamhetsskuld och vill vi även på detta sätt till vederbörande få framfört ett vördsammt tack.

Biblioteket med jordbrukslitteratur räknar f. n. 225 arbeten, det dyrbaraste ett pris av 46 kr. 50 öre, S. O. V. bibliotek innehåller över 1200 band. En annan icke mindre boksändning har kommit till stånd genom kapten L. A. Wulff, Artillerigat. 5, Stockholm. Denne varme vän till vår lilla stam har haft om hand inköpet av läroböcker för öns skolor och fått alla förlagen att bevilja 50% rabatt. Vi har mottagit böcker till ett värde av kr. 569,34 och det för hälften av denna summa. Det är förlagen P. A. Norstedt & Söner, Albert Bonnier och J. A. Lindblads Stockholmsfilial, som blivit utsatta för kapten Wulff's anfall och sträckt vapen. Utan denna prisnedsättning skulle det blivit en omöjlighet anskaffa de nödyändiga läroböckerna, särskilt nu, då Emk rusar utför igen. Våra skolor äro nu säkerställda för en tid fram. Ty böckerna utlämnas icke till elevernas egendom utan få de endast låna desamma, böckerna förbliva skolans egendom. —

Till såväl kapten Wulff som firmorna ifråga ett uppriktigt tack för bevisat tillmötesgående!

Joel Nyman.

Gör det lilla du kan.

„Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt“ . . . sjöng lilla Märta, där hon kom springande genom alléen en tidig vårmorgon.

„Vart skall du ta' vägen i kylan?“ ropade en röst efter henne.

Märta vände sig om och såg då Stina, köksan, som hade rykte om sig att vara så tvär och butter, — komma gående.

„Jo, fru Holme skickade mig för att höra efter om inte „Tvätt-Malena“ kunde komma och hjälpa oss i morgon, och Lena är ju borta på dagsverke så jag måste skynda mig, innan hon hunnit gå“, sade Märta.

„Men det är då riktigt skamligt, att du ska, få lov att gå en så'n här kall och mörk morgon. Jag skulle inte ha gjort det, om de bett mig aldrig så“, tyckte Stina.

„Åh, jag tycker det är roligt, att jag kan vara till någon liten nytta, fast jag inte är så stor. Men nu måste jag kila iväg“, och Märta sprang vidare.

Stina blev stående i djupa tankar och såg efter den bortilande flickan.

„Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt“, hade hon sjungit. „Villigt och glatt“, tänkte Stina. „Inte gör jag mitt arbete villigt och glatt. Det är väl därför allt går så sakta för mig också. Om jag skulle försöka laga i ordning frukosten i tid, så att kamrer Holme slipper slänga i sig maten för att hinna till tåget.“

Stina skyndade in i villan, där hon snart dukade fram en vällagad frukost, allt medan hon gnolade på den sång Märta sjungit.

Medvetandet om att hon raskt och väl utfört sina sysslor gjorde henne lätt och glad till sinnes, så att, då kamrer Holme kom för att äta, fann han ett trevligt bord, god mat, och, det som förvånade honom aldra mest, en glad och leende Stina.

„Så skönt att i ro få äta frukosten en gång, utan att behöva,

Kustbon utgives under sommarmånaderna varannan onsdag och då i dubbelnummer.

ängslas att tåget går ifrån en“, sade han. „Det skall Stina ha riktig tack för!“

„Jag får nog inte ta' åt mig den saken“, sa' Stina, „för det är då lilla Märta's förtjänst att maten blev i ordning så tidigt.“

„Märta's?“ Kamrern såg upp förvånad. „Ja nog är Märta en flink och behändig liten tös, men inte kan hon laga mat, och laga den så som Signe gör, när hon sätter den sidan till, nej, se det kan hon då inte. Så inte förstår jag, vad hon har med frukosten att göra.“

„Jo, det skall jag säga. Hur mycket man än tar Märta's hjälp i anspråk, alltid ler hon och sjunger: 'Gör det lilla du kan, gör det villigt och glatt', och eftersom nu matlagning hör till det lilla jag kan göra, så tänkte jag nog borde göra det villigt och glatt, och då gick arbetet mycket fortare.“

„Åh, var det så! Då förstår jag varför jag har Märta att tacka för den tidiga frukosten“, sade kamrern.

I detsamma kom fru Holme in. Hon såg förvånad på sin man.

„Inte menar du väl att Märta har lagat frukosten?“ frågade hon.

„Nej, inte på sätt och vis, men . . . och så berättade han om Märta, som så villigt och glatt gjorde det hon kunde.“

„Ja, hon är märkvärdig. Alltid så nöjd och glad, vart man än skickar henne, eller vad man än ber henne göra. Men jag kom för att tala med dig angående ett brev, som jag återigen fått från „syster Lizett“ om lilla Valter. Strax jag hade fått brevet, tyckte

jag, att vi inte alls kunde ta honom. Det är ju ett sådant stort ansvar, särskilt med andras barn, och så tyckte jag, att han skulle påminna så mycket om vår egen lilla Gösta, som dog, men nu, se'n jag hört om Märta och hennes villiga och oegennyttiga tjänande, känner jag mig tveksam. Kanske Gud ändå vill, att vi ska ta honom från barnhemmet."

Innan kamrer Holme gick till stationen, hade han och hans fru beslutat giva ett kärleksfullt hem åt den föräldralöse lille Valter.

Vid stationen träffade Holme sin goda vän grosshandlare Bengtsson.

"Nej, se goddag på dig, Holme! Vad du ser betänksam ut", sade denne.

"Åh jag går och tänker på den där sången „Gör det lilla du kan“, och så berättade han om lilla Märta, och huru hon hade blivit orsak till, att de beslutat taga en liten fosterson, „för vi vilja ju göra det lilla vi kunna, liksom hon gör det“, slutade han sin berättelse.

Grosshandlaren hörde uppmärksamt på, och den lilla sången ljöd hela dagen för hans öron.

På eftermiddagen fick han besök av församlingens pastor, vilken bad om ett bidrag till en fattig änka med fyra barn, som nu stod utan tak över huvudet, därför att deras stuga brunnit ner.

Den rike grosshandlaren tänkte bliva kvitt pastorn genom att lämna några tior, men så kom han ihåg berättelsen om lilla Märta, och då fördubblade han beloppet några gånger.

"Åh, det var mer än jag hade hoppats få", svarade pastorn och tackade ivrigt.

"Ja, jag hade nog ej givit så mycket, om jag ej fått höra en liten berättelse i dag", och så talade han om för pastorn om Märta och hennes lilla sång.

Pastorn gick tankfull ut på gatan. Där träffade han sin goda vän, kandidat Lund, som var lärare i en gosskola.

"Så modfälld och bekymrad du ser ut", tyckte pastorn. Själv var han så nöjd och glad och ville därför även se andra glada.

"Ja, skulle jag ej vara modfälld, när jag inte vet, huru jag skall bära mig åt för att taga pojarna riktigt. De äro så ouppmärksamma och lata tycker jag, och ändå försöker jag göra mina lektioner så intressanta som möjligt. Men så är det, då man har små gåvor. Det var nog ett stort misstag att jag blev lärare, fast jag tyckte mig känna Guds kallelse till det.

"Ja", fortsatte kandidaten, då han såg att pastorn tänkte säga något, "kom inte och säg att du många gånger har känt det så, för det är då ingen tröst."

"Jag tänkte bara tala om en liten historia", sade pastorn och så berättade han om lilla Märta, och huru hon indirekt blivit orsak till, att den fattiga änkan fått några hundra kronor av grosshandlare Bengtsson. "Och inte vet hon heller", sade han att hon är till så stor välsignelse. Hon går bara på och sjunger sin sång, ja inte bara sjunger den, hon lever den oskä. Hon är trogen i det lilla, och det är ju trohet Gud söker hos oss, vi må nu ha små eller stora gåvor."

"Du har rätt", sade kandidaten, "jag skall fortfara att göra mitt bästa. Lilla Märta's historia skall jag berätta för pojarna. Det kan nog bli dem till nytta.

Men därhemma fortsatte lilla Märta att sjunga sin sång, och göra det lilla hon kunde, och hon blev till glädje och välsignelse för alla som kommo i beröring med henne.

Budbäraren.

Skjutövningarna i Revalsbukten från land.

Skjutövningar om natten komma att äga rum inom Revalsbukten och dess närhet från den 1 augusti till den 1 november d. å.

Då Surop övre fyr visar fast rött sken, är västra inloppsfarle-

den (mellan Nargön och Surop) stängd och kunna fartyg endast begagna sig av den norra inloppsfarleden (mellan Nargön och Wulf

Då Nargö fyr visar rött blixtsken, är norra inloppsfarleden (mellan Nargön och Wulf) stängd och kunna fartyg endast begagna sig av den västra inloppsfarleden (mellan Nargön och Surop.)

Måltavlorna äro placerade inom följande områden:

I) Mellan Lat. 59° 38' N. och 59° 32',5 N. och mellan Long. 24° 45' O. och 24° 32' O.

II) Mellan Lat. 59° 32',5 N. och 59° 32',5 N. och 59° 29' N. och mellan Long. 24° 32',5 O. och 24° 14' O.

Handelsfördrag mellan Estland och Holland.

Ett provisoriskt handelsfördrag mellan Estland och Holland har den 22 juli undertecknats i Reval. Fördraget är byggt på grundsatsen om mest gynnad nation.

Radiomottagare åt de svenskspråkiga utskärsborna.

Huvudstadsbladets förlags, och tryckeri A.-B. har berättigats att i Helsingfors stad under innevarande år föranstalta en penninginsamling för anskaffande av radiomottagare åt utskärsborna i rikets svenskspråkiga skärgårdssocknar.

En skönhetssalong i Gamla.

Kartago. De senaste grävningarna, som företagits i närheten av det gamla Kartago av arkeologer från Harvarduniversitetet ha bragt i dagen mycket intressanta fynd, som kasta ljus över de gamla kartagernas liv. Sålunda har man frilagt sju våningar höga huskomplex, som uppbyggdes flere århundraden före Kristus. Några av dessa hus voro 50 fot höga och uppförda av ett slags betong. Förbindelsen mellan våningarna ombesörjdes av trappor utanpå huset.

I våningarna stötte man på alla möjliga saker, bl. a. en skönhets-

salong, där Hamlikars och Han-nibals kvinnliga samtida vårdade sitt yttre. Detta toalettgemak innehöll flaskor med olivolja, med vilken damerna gnodo in sin hud för att hålla den smidig. Vidare fann man skålar med henna, som tjänade till att ge håret en högröd färg. Andra skålar innehöll ett pulver, berett av svärdslijans rot, vilket de kartagiska skönhetererna använde som puder för att få en ljusare färgton över sina mörka kinder. Flaskor med parfym och behållare med välluktande örter utgjorde medel att sätta vällukt på badvattnet. Vidare fann man också rester av sminktubar.

I barnkamrarna fann man en mängd leksaker, små kameler och elefanter av lera, små vagnar o.s.v.

De gånga veckorna.

Det politiska läget i landet har åstadkommit att socialdemokratiska riksdagsgruppen yrkat på riksdagens sammankallande. Man vill behandla tull-, valuta- m. m. frågor. Regeringen fann ingen anledning att låta sammankalla riksdagen till extra stämma. Enligt grundlagen hava 25 medlemmar av riksdagen rätt låta styrelsen sammankalla densamma. Detta har nu skett ity att 18 socialdemokrater och 11 agrarer undertecknat anhållan. Sammanträdet sker den 19 dennes. Debatterna om regeringens tull- och finanspolitik torde bliva mycket heta från både vänster och högerpartiernas sida.

Den gångna veckan upptäckte man en hemlig organisation, kallad „Räddningskommitten“. Denna organisation, bestående av i politiken okända, men kriminellt bekanta personer, hade gjort sig till uppgift att störta den nuvarande regeringsformen, och genom en inre revolution övertaga makten. Man skrattar åt ett sådant naivt företag, som blott torde hava en viss betydelse i den mån organisationen stått i förbund

med kommunisterna, — något som man ännu icke lyckats fastställa.

Den 3 dennes försökte ock kommunisterna ställa till demonstration under utropet „Bort med kriget“, som, frånsett några mindre obehag, lätt skingrades av polisen.

Den estländska regeringen har även officiellt hyllat sina sportsmän, som tappert gjort sin plikt vid Olympiska spelen i Paris: Utriksministern bjuder på supé, regeringschefen håller tal, damerna övverräcka blommor — allt som sig bör.

Landets industriidkare avhöllo den 6 d:s en kongress i Narva. Man beslöt inrätta industriskolor och anhålla om regeringens bistånd.

Man framhöll även att exporten av tändstickor, papper m. m. har under sista tiden tilltagit och utsikterna äro mera lovande i den branschen.

Den ekonomiska krisen.

Det ekonomiska läget i landet har blivit allt svårare. Priserna för matvaror och annat ha stigit oerhört. Regeringen har vidtagit en hel rad åtgärder för krisens lindrande, men tills vidare har deras nytta varit ingen. Således har valoriseringen av estmarken efter den 1 augusti godkänts. Alla banklån skuldsedlar och depositionsbevis omvärderas i guld-kronor lika med 100 estmark, men då vår nyskapade guldkrona i verkligheten icke motsvarar 100 estmark utan mycket mer — 150—130 estmark, så omvärderas också skulderna till stor skada för dem som ha banklån till denna kurs. Om t. ex. någon fått låna 100.000 emark, så omskrives nu denna skuld till 1000 guldkronor, som enligt dagens kurs dock utgör mycket mer än 100.000 estmark. Undantag göres för lån på kortare tid i vissa fall. — Regeringen har vidare beslutat sälja 6.000 desjätin

av den bästa barrskogen. — Dessutom har beslutats upptaga ett utländskt lån om en million pund, registrering av exportvalutan samt ytterligare inskränkning av importen. Bankdirektör Scheel har rest till London för att förhandla om lånet.

J. Tönnisson förklarar, att han icke kan godkänna regeringens ekonomiska politik under de senaste åren. Han anser den närvarande tidpunkten icke lämplig för upptagande av ett utländskt lån. Hittills har knappast någonting företagits för avhjälpande av den ekonomiska krisen. Importen måste inskränkas och produktionen stegras. Införande av valutakontroll är absolut nödvändigt. Sättet för agrarreformens genomförande måste ändras, enär reformen hittills lämnat föga glädjande resultat.

Söndagen den 3 aug. hade kommunisterna planerat en verklig statskupp. Genom att missnöjet genom det svåra ekonomiska läget här och där växt, trodde de att nu tiden vore inne att störta regeringen. Polisen hade dock förr fått nys om saken och drog ett sträck över planen. Försöket misslyckade helt och hållet. Funktionärerna, man, häktades, och sitta nu inne i central-fängelset.

Då detta skrives har dock en liten förändring till det bättre inträtt. Estmarken har något stigit och priserna ha också börjat gå ned.

Utländet.

Londonkonferensens verksamhet drager allas uppmärksamhet till sig. Arbetet uppskattas från flera håll såsom mycket viktigt och mången tror, att denna konferens är Europas sista hopp. Misslyckas denna konferens i sina strävanden att säkerställa världsfreden, kan krigsolyckan rycka närmare än man någonsin trott, säger man. Arbetet som i början hindrades av meningsskiljak-

tigheter, som hotade att göra det resultatlöst, har så småningom sedan hindren genom ömsesidiga eftergifter från Englands och Frankrikes sida undanröjts, blivit framgångsrikare. Man tror i London, att Tysklands ekonomiska enhet skall vara återställd om sex veckor.

Genast efter konferensens öppnande den 16 juli vidtog arbetet i tre utskott. Första utskottet hade att utröna, huruvida försummelse från Tysklands sida föreläge, i vilken fråga Macdonald och Herriot hade helt skilda ståndpunkter. Enligt fransmännens mening var det reparationskommittén, som fick avgöra, huruvida Tysklands fullgörande av sina plikter berodde på omöjlighet eller försummelse. England däremot sade, att den internationella domstolen i Haag och folkförbundets finansutskott fingo avgöra denna fråga, då reparationskommitténs opartiskhet var tvivelaktig. Man enades slutligen i denna sak genom att i reparationskommittén tillkalla en femte medlem — en amerikansk medborgare. I den andra frågan, den s. k. sanktionsfrågan, var det lika svårt att uppnå enighet. I fall av Tysklands uraktlåtenhet fordrade Frankrike handlingsfrihet för varje enskild makt att vidtaga tvångsåtgärder, men Englands oryggliga önskan var att sanktioner mot Tyskland finge användas endast gemen-

samt av alla allierade och icke av t. ex. Frankrike ensamt som vid Ruhrockupationen. I denna fråga fick Herriot göra stora eftergifter, då även de amerikanska och engelska bankirerna, som hade att skaffa Tyskland 40 miljoner pund lån, stodo på Englands sida. — Det andra utskottet hade att uppgöra en plan för det ekonomiska utrymmandet av Ruhr, vilket enligt Englands mening finge ske genast och på en gång. Frankrike och Belgien föreslåg ett utrymmande så småningom allt eftersom villkoren fullgöras. Även i denna fråga stå finansmännen, som intressera sig för Tysklands ekonomiska återställande, på Englands sida. Här fordra de, att Dawesförslaget skall tillämpas. — Det tredje utskottet hade att uppgöra plan för erläggande av reparationskosterna och deras fördelning mellan de allierade makterna.

Makterna ha enats om, att icke helt enkelt föreskriva Tyskland, vad det har att göra utan även höra dess mening och respektera den. För detta ändamål kallas även Tyskland till konferensen.

Den andra Londonkonferensen, engelsk-ryska underhandlinargna, har redan flera månader varit samlad. Den har utarbetat ett engelskt-ryskt handelsstraktat. På grund därav får Ryssland låna 10 miljoner

pund av England, som tsarregeringen ägde i olika engelska banker och som rätteligen bort fördelas mellan fordringsägarna.

Då detta skrives ha tyskarna redan kallats till konferensen. Resultatet synes bli tillfredsställande. — Även det engelsk-ryska fördraget har i sista stund undertecknats.

Polska ministerkrisen.

Berlin, 25 juli. (F. N. B.) Polska ministerpresidenten har anhållit, att Zamoyski åter måtte övertaga polska utrikesministeriet.

Warschau, 25 juli. (F. N. B.) Republikens president har utnämnt Kopczynski till minister för agrarreformen. — Pat.

Passviseringarna i Östersjöstaterna.

Ett förestående initiativ av lettiska regeringen.

Till Päevaleht meddelas från Riga att lettiska regeringen har för avsikt att föreslå finländska regeringen sänkning av avgiften för passvisering. För visum på ett år borde erläggas 10 lat. och för visum för genomresa, gällande ett år 1 lat.

Penningkurser.

Revals börs.

Den 12 aug. 1924.

1 dollar . . .	425	419	427
1 pund . . .	1945	1935	1945
1 bilj. Rmk. . .	—	101	103
100 Fmk. . .	—	1050	1070
100 sv. kr. . .	11450	11250	11450
1 estkrona . .	115	—	—

Val

av lärare eller lärarinna till

Hullo folkskolas

(Ormsö) 5—6 klasser försiggå i Ormsö kommunalhus d. 26 aug. kl. 3. e. m.

Anmälningar jämte behöriga intyg insändas till Ormsö kommunalstyrelse.

Kommunalstyrelsen.

Revals svenska skola börjar

sitt nästa läsår måndagen den

20 aug. kl. 10 f. m. å Riddare-

gatan 3. Samma dag mottas

även anmälningar av ny-

komlingar.